

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXA ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Cont nr. 49.8.01

Credința noastră

40. Sfânta Taină a Hirotoniei (sau Preoției)

Știm din Sfânta Scriptură și din Sfânta Tradiție că Biserica lui Hristos are diferite mădulare cu diferite daruri și slujiri. În general însă se vorbește despre credincioși (mireni) și clerici (arhiepiscop, preoți, diaconi). Cum Biserica nu poate exista în mod vizibil fără credincioși, ea nu poate exista nici fără clerici, adică fără preoție. Sînt însă unii care zic că toți membri Bisericii ar fi preoți, adică au darul preoției. Ei rătălesc cuvintele Sfîntului Apostol Petru (Epistola I, cap. 2. 5 și 9), care arată că credincioșii sînt „pietre vii”, zidiți ca o „casă duhovnicească, spre preoție sfîntă”, ca să aducă „jertfe duhovnicești plăcute lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos... Iar voi sînteți seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfînt, popor agonisit de Dumnezeu, ca să vestiți în lume bunătățile” Domnului. Sfîntul Apostol Pavel însă scrie clar: „Oare toți sînt apostoli? Oare toți sînt învățători? Oare toți sînt preoți?” (I Corinteni 12, 29). De aici rezultă că nu toți sînt preoți, că există deosebire între preoție și „preoție”.

Această deosebire este dată de Dumnezeu însuși atît în Vechiul Testament, cît și în Noul Testament. În Vechiul Testament sînt numiți toți iudeii „preoți” (Exod 19, 6; Isaia 61, 6), dar sînt așezați și sfințiți ca preoți cu adevărat numai unii dintre aceștia. Căci așa zice Domnul către Moise: să alegă dintre israeliteni pe Aaron și pe fiii lui: „și pune-i deoparte în slujba mea ca preoți”, și „preoția lor va fi printr-o lege veșnică” (Exod 28, 1—42, 29, 9). Arhiepiscopul (Aaron) și preoții se îmbracă în „haine sfînte”, adică „veșminte pentru făcut slujba în locul cel sfînt...”, la templu (Exod 30, 30; 39, 41). Acești preoți sînt sfințiți pentru a sluji Domnului în cortul sfînt (Exod 36), mai tîrziu în templul lui Solomon din Ierusalim, al lui Zorobabel ș. a. Nimeni altcineva decît arhiepiscopul și preoții nu puteau săvîrși sfintele slujbe. Dacă toți iudeii sînt numiți „preoți”, aceasta nu înseamnă că toți ar fi preoți slujitori la altar, ci sînt socotiți ca slujitori ai lui Dumnezeu prin fapte bune, prin împlinirea poruncilor date de Dumnezeu prin Moise și tîlcuite de arhiepiscopul și preoții. Arhiepiscopul și preoții sînt o slujire preoțească deosebită, stabilită de Dumnezeu însuși.

Dar preoția Vechiului Testament era numai prevestirea preoției Noului Testament. Aici Iisus Hristos este preotul cel mare, arhiepiscopul cel adevărat. Cum însă Iisus Hristos este nevăzut, El a ales dintre cei ce credeau cuvintelor Lui pe cei 12 Apostoli, cărora le-a dat puterea de a învăța și propovădui Evanghelia, de a săvîrși sfintele slujbe (Sfînta Liturghie) și de a îndruma, a conduce pe credincioși pe calea dreptei credințe, faptelor bune și ziditoare spre mîntuire. Lor le-a dat porunca și puterea să aducă Sfînta Jertfă a Trupului și Sîngelui Domnului (Luca 22, 19), să învețe „toate neamurile”, să le boteze (Matei 28, 19), să ierte păcatele (Ioan 20, 22—23) ș. a. Iar Sfîntii Apostoli — prin puterea Duhului Sfînt revărsat peste ei — au sfințit (hirotonit) și așezat în Biserica creștină diaconi, preoți și arhiepiscopii (episcopi), care să învețe, să săvîrșescă Sfintele Slujbe și să conducă pe credincioși spre mîntuire după voia Domnului Hristos (Faptele Apostolilor 6, 6; 14, 23; II Tim. 1, 6). Sf. Ap. Pavel a așezat ca episcopi pe Timotei și Tit, ca aceștia să propovăduiască adevărata învățătură, să săvîrșescă adevărata Sf. Liturghie, să îndru-

meze pe preoți și credincioși după rînduiele Sfîntilor Apostoli. Ei sfințeau preoți și diaconi și purtau de grijă ca aceștia să lucreze credința și așezămîntul apostolesc, care sînt de la Hristos, Învățătorul, Arhiepiscopul și Păstorul cel mare al tuturor, fie apostoli, fie episcopi, fie preoți, fie diaconi, fie credincioși.

Așadar, există preoție și „preoție”. Este preoția celor aleși de Hristos, de Biserica, dintre credincioși spre o slujire specială și este „preoția” tuturor celor ce cred în Hristos și urmează Lui în cuvînt și faptă, care — sub îndrumarea episcopilor, preoților și diaconilor — ajută la buna desfășurare a vieții bisericești în obștea Bisericii noastre.

Pentru că preoția specială a fost așezată prin Sfîntii Apostoli de Mîntuitorul însuși, numai anumiți credincioși cu viață frumoasă și pregătire corespunzătoare sînt chemați și sfințiți ca preoți. Această sfințire întru preoție se numește hirotonie, care înseamnă în limba greacă „punerea mîinilor”. Într-adevăr, Sfîntii Apostoli au așezat în biserici prin hirotonie (punerea mîinilor) arhiepiscopii (episcopi), preoți și diaconi, stabilind astfel cele trei trepte ale ierarhiei bisericești, păstrate pînă astăzi în Biserica noastră (Tit. 1, 5; I Tim. 5, 22; Fapt. Ap. 6, 3—6; 14, 20—23). Arhiepiscopii (episcopi) sînt urmașii Sf. Apostoli. Ei au deplinătatea puterii duhovnicești, adică: puterea învățătoarească, puterea sfințitoare și puterea conducătoare, și împreună, prin sinoade și alte legături, au păstrat și păstrează toate cele transmise de Mîntuitorul și de Sfîntii Apostoli și de Biserica primelor veacuri creștine. Preoții primesc prin hirotonie de la arhiepiscopul cele trei puteri duhovnicești, ei însă nu pot hirotoni, nici sfinți Sf. Mir și Sf. Antimis. Ei sînt sub ascultarea episcopilor. Diaconii sînt hirotoniți de arhiepiscopul și primesc puterea de a ajuta pe arhiepiscopul și preoții în slujirea lor, dar nu pot sluji singuri Sf. Slujbe și alte rînduiele bisericești. „Punerea mîinilor” și rugăciunea rostită de arhiepiscopul sînt semnul văzut al revărsării harului preoției peste cel ce se hirotonește.

Hirotonia este Sfînta Taină, dată de Mîntuitorul, în care prin punerea mîinilor și rugăciunea se împărtășește celui chemat și pregătit harul (arhieriei, preoției, diaconiei), prin care acesta primește puterea de a învăța Evanghelia Domnului, a săvîrși Sfintele Slujbe (Sfintele Taine) și a conduce pe credincioși spre mîntuire — putere dată fiecărei trepte după rînduiala apostolească.

Hirotonia arhiepiscopului se săvîrșește de trei arhiepiscopii ortodocși. Aceștia reprezintă întregul sobor al arhiepiscopilor, care au succesiune apostolică, păstrează neschimbate toate învățăturile și rînduiele Bisericii, transmise din veac în veac pînă astăzi. Arhiepiscopul e ales dintre cei mai distinși călugări (ieromonahi etc.) sau preoți văduvi prin deces. (Acești preoți înainte de a fi hirotoniți arhieriei se călugăresc la o mănăstire). Soborul celor trei arhiepiscopii care mărturisesc dreapta învățătură a Bisericii noastre, îmbrăcați în sfintele veșminte arhieresti, înainte de a se începe Sf. Liturghie, întrebă pe candidatul la arhierie care este credința sa. Candidatul — deschizînd Sf. Evanghelie (în semn că mărturisește credința în fața lui Hristos) — rostește Credeul și învățătura de credință a Bisericii, făgăduind că va păstra neschimbate și va urma cu sfințenie învățăturile, canoanele și

tradițiile Bisericii Ortodoxe și legile Bisericii Ortodoxe Române, că se va supune hotărîrilor Sf. Sinod al B.O.R. și va fi bun fiu al poporului, al patriei. Apoi iscălește această mărturisire. Hirotonia întru arhierie se face la Sf. Liturghie după „Sfinte Dumnezeule”. După ce candidatul înconjoară de 3 ori Sf. Altar, sărutînd cele patru colțuri ale Sf. Mese (în care timp se cîntă: „Sfîntilor mucenici...”, „Mărire Ție, Hristoase Dumnezeule...” și „Isaia dăntuiește...”), îngenunchiază și pune mîinile pe Sf. Altar, stînd cu capul aplecat pe mîini. Deasupra capului cel dintîi arhierie așează omoșorul și Sf. Evanghelie (deschisă cu fața în jos). Apoi arhierie punînd mîna dreaptă pe capul candidatului (împreună cu ceilalți doi arhieriei) citește rugăciunea: „Dumnezeescul har cea ce totdeauna pe cele neputincioase le vindecă și pe cele cu lipsă le împlinește prohibește (hirotonește) pe preaiubitul de Dumnezeu (N.) arhierie al Sfintei (Episcopii sau Mitropolii) cu titlul de (N.) — să ne rugăm dar pentru dînsul ca să vină peste el harul întru tot Sfîntului Duh”. Prin această rugăciune s-a săvîrșit hirotonia întru arhierie. Arhierie hirotonisitor — în vreme ce arhierie hirotonit stă în genunchi — continuă să roage pe Dumnezeu, ca așa cum a așezat prin Sf. Apostoli trepte bisericești, pe noul ales arhierie, care s-a învrednicit a lua jugul evanghelic și vrednicia arhieriească, să-l întărească prin puterea și harul Sf. Duh precum a întărit pe Sf. Apostoli și a sfințit pe arhierie: „Vădește nepribănită arhieria lui, înfrumusețîndu-l cu toată cucernicia și sfînt îl arată pe dînsul ca să fie vrednic a cere de la Tine (Doamne) cele pentru mîntuirea credincioșilor și să fie auzit de Tine...”. După o scurtă ectenie, arhierie hirotonisitor citește în taină rugăciunea ca Hristos, cel ce a revărsat harul arhieresc asupra celui ales, să-l facă pe acesta a fi „următor Ție, adevăratului Păstor, punîndu-și sufletul său pentru oile Tale”, să fie bun povătuitor, „desăvîrșind sufletele ce i s-au încredințat lui în viața aceasta”, ca „să stea nerușinat înaintea scaunului Tău și să primească plata cea mare, pe care ai gătit-o celor ce” au propovăduit Evanghelia Ta.

După hirotonie și după rugăciunile următoare, noul hirotonit arhierie se ridică și este dus în ușile împărătești, unde primește sfintele veșminte arhieresti, clerul și credincioșii cîntînd de trei ori: „Vrednic este”. Deci la harul arhieriei, ce s-a revărsat de la arhierie Hristos, se adaugă mărturia credincioșilor, a Bisericii întregi despre vrednicia noului arhierie. Ridicat din sînul Bisericii, el e slujitor al lui Hristos, slujitor al Bisericii.

Hirotonia întru preot și întru diacon se săvîrșește de un singur arhierie. (Dacă hirotonia întru arhierie se face la Sf. Liturghie după „Sfinte Dumnezeule”, hirotonia întru preot se face imediat după Herwic, iar hirotonia întru diacon se săvîrșește după cuvintele: „Și să fie milele marelui Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos cu voi cu toți”. De ce această rînduială? — Întîi pentru că cine a fost hirotonit diacon să nu poată fi hirotonit la aceeași Sf. Liturghie și ca preot, iar diaconul care a fost hirotonit preot să nu poată fi hirotonit la aceeași Sf. Liturghie și ca arhierie. În al doilea rînd pentru că arhierie are puterea deplină de la Hristos cel mărit de cetele îngerești, pentru că preotul va sfinți darurile, prefăcîndu-le prin epicleză în Trupul și Sîngele Domnului, pentru că diaconul nu săvîrșește Sf. Taine, ci numai ajută pe arhierie și preot).

La hirotonia întru preot sau întru diacon se înconjoară Sf. Altar de 3 ori (cu imnele de la hirotonirea arhieriei). Apoi arhierie își pune omoșorul și mîna dreaptă pe capul celui îngenun-

(Continuare în pag. 2)

Sfânta Taină a Hirotoniei...

(Urmare din pag. 1)

chiat la altar și se roagă cu voce: „Dumnezeescul har, cea ce totdeauna pe cele neputincioase le vindecă și pe cele cu lipsă le împlinește, prohibește (hirotonește) pe prea cucernicul ipodiaton (N.) în diacon“ (sau: „pe prea cucernicul diacon în preot“) — să ne rugăm dar pentru dînsul ca să vină peste el harul întru tot Sfîntului Dub“. Prin aceasta candidatul a primit harul diaconiei (sau harul preoției). Urmează rugăciuni pentru ca diaconul (respectiv preotul) să fie încredințat de Hristos-Domnul a sluji cu vrednicie altarul și pe credincioși, ca din felul cum și-au împlinit slujirea să poată da fiecare răspuns bun la judecata lui Hristos. Sînt rugăciuni deosebite pentru diacon și pentru preot, după treapta și slujirea diaconului și preotului. La sfîrșit diaconul sau preotul se ridică din ingenunchiere, iar arhiereul dînd veșmintele și cărți de slujbă diaconului (și preotului după treapta lui), grăiește de trei ori: „Vrednic este“. Credincioșii răspund: „Vrednic este“. Astfel și la hirotonirea întru diacon și preot, la harul preoției (diaconiei) primit prin arhiereu (episcop etc.) de la Domnul, se asociază și credincioșii (Biserica întreagă), pentru că aceștia sînt puși de Dumnezeu să îndrumeze pe credincioși pe calea mîntuirii — și prin această legătură strînsă între arhiereu, preoți, diaconi și credincioși harul lui Dumnezeu rodește îmbelșugat și Biserica este cu adevărat Trupul lui Hristos, în care toate mădulele lucrează în duhul lui Hristos, duhul Adevărului. Căci arhierei, preoți, diaconi și credincioși — toți sîntem mădulele ale Bisericii, arhiereii, preoții și diaconii fiind mădulele cu o slujire deosebită, primită la hirotonie de la Hristos-Domnul, prin punerea mîinilor arhiereilor, iar credincioșii fiind mădulele cu felurite daruri, care — sub îndrumarea ierarhiei bisericești și în conlucrare cu ea — pun rîvna și vrednicia lor în slujba lui Hristos și Bisericii Sale sfînte. În felul acesta se împletește preoția specială (arhiereu, preot și diacon) cu „preoția“ generală a credincioșilor, care pe temelii Sf. Botez și altar Sf. Taine aduc roade duhovnicești.

De fapt Hristos sălășluiește și lucrează în fiecare mădulele al Bisericii. În credincios prin Sfintele Taine, prin rugăciune și fapte bune, în ierarhia bisericească prin lucrarea deosebită a hirotoniei, care însă cere să fie primită cu vrednicie și făcută roditoare pentru ei și pentru alții de cei ce au primit-o. Cînd arhiereul, preotul, diaconul slujesc la Sf. Altar, aduc jertfa cea fără de sînge la Sf. Liturghie, săvîrșesc Sfintele Taine și alte Sfinte Slujbe, învață dreapta credință, îndrumează spre viață îndumnezeită pe credincioși, este Hristos însuși care lucrează prin slujitorii altarelor. Căci despre Iisus Hristos s-a scris: „Tu ești preot în veac“, El avînd „preoție netrecătoare“, preoție veșnică. El este arhiereul „care a șezut de-a dreapta“ Tatălui și care s-a adus și se aduce pe Sine jertfă pentru toți în cer și pe altarele sfintelor bisericii (Evrei 7, 17; 24—25; 8, 1; 9, 11—15), căci jertfa de pe cruce a lui Hristos fiind veșnică se împărtașește mereu și credincioșilor ce — trăind pe pămînt — viețuiesc în Hristos-Domnul. Această jertfă o aduce Hristos prin arhiereii și preoții Săi la fiecare Sfîntă Liturghie. Așadar, în lucrarea învățătoarească, arhierească și de conducător a arhiereilor și preoților este prezent Hristos însuși, Învățătorul, Arhiereul și Păstorul nostru al tuturor, al Bisericii dreptmăritoare. De aici cinstirea ce o au credincioșii pentru slujitorii Bisericii. Această cinstire însă e cu atît mai mare, cu cît slujitorii altarelor se străduiesc să viețuiesc în duhul lui Hristos, să se asemene cu Hristos. Și se cade ca toți — arhierei, preoți, diaconi și credincioși — să mărturisim că tot ceea ce sîntem — sîntem prin Hristos și că orice vrednicii am avea ne dăm seama că sîntem „slugi nevrednice“ de harul și darul ce l-am primit de la Domnul și Mîntuitorul nostru. Și așa cum El s-a jertfit din iubire pentru mîntuirea tuturor, și noi să pășim cu gîndul, cu cuvîntul și fapta pe calea jertfelniciei pentru Hristos, pentru Biserica, pentru Patrie — roadă a iubirii celei fără de margini. Căci a fi slujitor al altarului după asemănarea lui Hristos este a te dăruii total din iubire pentru a sluji lui Hristos, Bisericii, poporului și omenirii întregi.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

O însemnată mărturie a prețuirii

Mitropolitului Andrei Șaguna

Împlinirea unui veac de la moartea mitropolitului Andrei Șaguna a adus în conștiința creștinilor ortodocși din Daneș, prot. Sighișoara, o tresărare, făcînd să le apară în lumină un fapt practic pînă de curînd în această parohie. E vorba despre o datină a femeilor credincioase de la Daneș, care se adunau în „șezători“ spre a „cînta“, așa cum se cuvine la mort, adormirea lui Andrei Șaguna, deodată cu „înnul marelui Andrei“.

Pomenirea mitropolitului Șaguna a fost păstrată la Daneș într-o anumită rînduială a vieții satului, deoarece ea se săvîrșea an de an cu ocazia formării grupelor de șezători pe la începutul iernii, poate chiar cu prilejul sărbătorii Sfîntului Andrei. Numele de neuitat al ierarhului de la Sibiu era pomenit în viersurile de jale ale credincioșilor, alături de care se auzea „zicerea“ înnului.

... „O, Părintele-ndurării
Care-n ceruri locuiești,
Cel ce și-n cercări profunde
Toate le ocîrmuiești,
Pe Andrei îl odihnește,
Unde viața înfloroste
Nemurirea și-a gătit,
Dar Andrei,
Dar Andrei tot n-a murit!“

Pentru credincioșii din Daneș Andrei Șaguna a rămas, precum vedem, ceea ce el însuși a dorit să fie: O lumină care arde și după ce ființa din care a izvorît a încetat să mai existe trupește. Prețuirea pe care credincioșii i-au dat-o și pe care și-au exprimat-o într-o datină a sa dovedește tocmai acest lucru.

Pomenirea lui Andrei Șaguna în datinile credincioșilor de la Daneș are o semnificație deosebită. Activitatea bisericească și culturală șaguniană a avut o puternică înrînire asupra obștei creștine de aici. Dovadă grăitoare e numărul mare, chiar foarte mare de intelectuali și meseriași ce s-au ridicat din Daneș încă înainte de primul război mondial. Daneșul a fost parohia care a îndrăgît „lumina“ cărții în chip deosebit.

Am putea spune că mitropolitul Șaguna a avut o prețuire aparte pentru această parohie. Credincioșii de azi păstrează încă amintirea „vizitațiunii canonice“ pe care a făcut-o ierarhul sibian în Daneș, cu prilejul căreia a cunoscut îndeaproape pe cîntărețul și învățătorul Simion Florea, poet și compozitor bisericesc original, și a apreciat cîntarea stranei de la Daneș la adevărata ei valoare, ca pe un monument de muzică religioasă, ortodoxă și românească. Despre multe din aceste lucrări avem știre de la credincioasa octogenară Elisabeta Rondoleanu, născută Florea, nepoata directă a vrednicului dascăl Simion Florea.

La comemorarea celor 100 de ani de la moartea lui Andrei Șaguna, credincioșii din parohia Daneș reîmpăspătează datina cinstirii marelui ierarh, care s-a luptat pentru îmbunătățirea soartei obștei în fruntea căreia a fost așezat de Dumnezeu, luînd ca pildă de jertfelnicie patriotică însăși personalitatea ierarhului sărbătorit. În acest sens, ei se angajează să se integreze în elanul creator al întregului nostru popor, aducînd și contribuția lor la ridicarea pe culmi de viață nouă a scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

Pr. Ilie D. Moldovan

Semnificația lumînărilor în cultul divin creștin

Întrebuițarea lumînărilor în cult e foarte veche. În cultul V. Testament lumînările se foloseau din dispoziție divină. În cartea Iesirii (25, 31—37), Dumnezeu îi poruncește lui Moise ca să facă sfeșnice și candelă ca să lumineze cortul adunării. Tot în cartea Iesirii (27, 20), Dumnezeu le poruncește fiilor lui Israel să aducă untdelemn stors din masline ca să ardă în candelă toată vremea în cortul adunării.

Creștinii proveniți dintre iudei au adus din V.T. obiceiul de a folosi lumini în cult și în Noul Testament.

În templul lui Solomon au fost sfeșnice de aur (III Reg. 7, 49 și II Paralip. 4, 7), care erau aprinse după rînduială înaintea Sfintei Sfintelor.

Această lumină continuă, care exista atît în cortul adunării cît și în templul lui Solomon, prefigura atotprezența și veșnicia lui Dumnezeu. În N.T. avem textul de la Faptele Apostolilor (20, 8), în care ni se relatează că Sf. Pavel fiind în Troa s-a suit în camera de sus, a frînt pîinea, fiind în odaie „multe lumini aprinse“.

În timpul persecuțiilor, creștinii se ascundeau în peșteri și catacombe, unde foloseau lumînările de ceară. În veacul al IV-lea, întrebuițarea lumînărilor de ceară și a candelor cu untdelemn era generalizată în cultul creștin.

După secolul al IV-lea lumînările primesc și o interpretare simbolică. Fericitul Ieronim mărturisește că din flacăra lumînărilor se desprinde o putere dumnezeiască, care înalță cugetul și întreaga simțire a aceluia care se roagă. Și în Răsărit și în Apus au existat persoane anume, care aveau sarcina să aprindă lumînările în biserică. Acestea se numeau acoluți și lampadari.

Lumina a fost considerată întotdeauna ca simbol al bucuriei, al evlaviei și ca semn al ieșirii din bezna întunerului la lumina cea cerească, după cuvîntul Psalmistului: „La Tine este izvorul vieții, întru lumina Ta vom vedea lumina“ (Ps. 35, 10).

Lumina materială îl simbolizează pe însuși Mîntuitorul Hristos, fiindcă în Sf. Scriptură Mesia e numit „lumina“ lumii (Isaia 60, 2). În Evanghelia Sf. Ioan (3, 19), Mîntuitorul e numit „lumina care a venit în lume“, iar în cap. 12, 46, Mîntuitorul se numește pe Sine lumina care a venit în lume, ca tot cel care crede în El să nu rămînă în întuneric. El este izvorul luminii și al vieții. Aceasta ne arată că și noi trebuie să fim fii ai luminii prin credința, nădejdea și dragostea noastră. În N.T. Mîntuitorul mai este

numit soare, „Răsăritul cel de Sus“, care luminează pe cei care cred în El (Luca 1, 79).

Lumina prin calitățile ei e simplă, e curată, se înmulțește fără a se micșora, fără a scădea. Ea umple de bucurie pe cei care stau sub puterea ei, ea încălzește și curăță, ea însuflețește și dă curaj celor deznădăjduiți. Natura lipsită de lumină e moartă, e lipsită de viață. Tot la fel, sufletul credinciosului lipsit de lumina lui Hristos e lipsit de viața cea duhovnicească, e mort.

Și materia din care e făcută lumînarea are o semnificație simbolică, în sensul că materia lumînărilor e adunată de albinele cele harnice care sînt simbolul fecioriei și al hărniciei. Ele nu se împerechează și nici nu fac ouă, ci numai clocesc ouăle depuse de regină (matcă). Ceara simbolizează trupul Mîntuitorului, e rodul celei mai curate flori, e rodul trupului fecioresc al Sf. Fecioare Maria.

Fiindcă ceara e strînsă din florile cele mai parfumate și mai bine mirositoare, materia lumînării mai poate simboliza și universalitatea religiei creștine, parfumul cel bine mirositor al harului ceresc. Tot așa mai poate însemna credința, dragostea și nădejdea credincioșilor.

Despre Fiul lui Dumnezeu zicem în Simbolul Credinței că este „lumină din lumină“, în înțelesul că după cum lumina care se aprinde nu se deosebește de lumina din care se aprinde, tot așa nu se deosebește ființa Fiului de ființa Tatălui.

Lumînările se așează în sfeșnice. Pot fi sfeșnice cu una, cu două, cu trei, cu șapte sau cu douăsprezece lumînări. Toate acestea au semnificațiile lor. Sfeșnicul cu o lumînare înseamnă unitatea Treimii. Cel cu două lumînări înseamnă cele două naturi sau firi ale Mîntuitorului, cel cu trei lumînări simbolizează cele trei persoane ale Sf. Treimi. Sfeșnicul cu șapte lumînări prefigurează cele șapte daruri ale Sf. Duh, iar cel cu douăsprezece lumînări însemnează pe cei doisprezece Apostoli.

La masa Procomidiei trebuie să ardă cel puțin o lumînare, iar pe masa sf. altar, la Liturghie, trebuie să ardă cel puțin două lumînări. Lumînările de pe masa altarului simbolizează veșnicia și atotprezența lui Dumnezeu.

La vohodul mic (ieșirea cu Sf. Evanghelie) de la Liturghie, înaintea preotului merge un purtător de lumină (sau mai mulți). Lumina aceasta care

(Continuare în pag. 4)

O excursie cu semnificații istorice

Intre faptele încărcate de profunde semnificații patriotice, în ceea ce privește legăturile strânse dintre românii de pe ambele versante ale Carpaților, legături care au dus la unirea Transilvaniei cu România, la loc de cinste se înscrie și excursia întreprinsă de cei 900 de țărani, învățați și preoți din Țara Bîrsei, sub conducerea protopopului Vasile Voina din Brașov, la București (pentru vizitarea Expoziției naționale), la Constanța și Sinaia, între 30 septembrie și 4 octombrie 1906. Despre această excursie relatează pe larg ziarul social și economic *Deșteptarea* din Brașov, în nr. 40, din 5 (18) octombrie 1906 și nr. 41, din nr. 25) din octombrie 1906. Ne vom aminti de această excursie cu ecouri istorice, urmărind relațiile din *Deșteptarea*.

Sîmbătă (30 septembrie 1906) după amiază la orele 14,00, trenul cu cei 900 excursioniști din Țara Bîrsei a ajuns pe pămîntul României, la Predeal. De aici, excursioniștilor li s-a pus la dispoziție un tren special care i-a dus în capitală. Un public numeros a ieșit în întâmpinarea fraților de peste Carpați în fiecare stație. De la intrarea trenului într-o stație și pînă la plecarea „uralele de bună venire nu mai conțineau și sufletul fiecărui se înălța față de această manifestație de frăție” — scrie ziarul amintit. La orele 21,30, un fluierat prelung anunța nerăbdătorilor cetățeni ai capitalei sosirea trenului. Muzica militară a început să cînte marșul jubiliar. La ferestrele trenului apar sute de capete care salută. Batistele flutură în vînt. Urări calde „de frățească salutare se schimbă între cetățenii capitalei și oaspeții din Țara Bîrsei”. După coborîrea din vagoane, primarul capitalei, Mihail Gh. Cantacuzino, rostește un discurs prin care urează bun sosît oaspeților. „Ați venit să vedeți Expoziția — spune între altele vorbitorul — care a avut darul să ne adune pe toți românii din unghiurile cele mai depărtate, să ne ridice și să ne încălzească la focul sacru al românismului”. Se rostesc și alte discursuri de bun venit. Protopopul Vasile Voina răspunde, în numele românilor din Țara Bîrsei, arătînd că dragostea i-a făcut „să vie în patria mună, de unde vor lua cu ei amintiri frumoase spre a le ține cu ei și pentru ai lor dincolo, unde, deși o graniță îi desparte, bate tot aceeași inimă de român”.

După terminarea discursurilor, oaspeții au părăsit peonul Gării de Nord. S-a format un mare cortegiu, în frunte cu muzica militară. Pe întreg parcursul străbătut de cortegiu (Calea Griviței, Calea Victoriei, Calea Rahovei, pînă la Bragadiru, unde au fost cazați la „Seminarul Central”, la Cazarma Mihai Viteazului și la Cazarma Vinătorilor), mulțimea a întâmpinat cu urale și buchete de flori pe oaspeții dragi de peste munți.

Marea expoziție română de pe cîmpia Filaretului a fost vizitată de excursioniști în după amiaza zilei de Duminică. S-au format, în acest scop, grupuri de cîte 50 de persoane, care au vizitat fiecare pavilion în parte.

Luni seara, excursioniștii „au luat parte cu toții la banchetul pe care Primăria Capitalei l-a dat în onoarea lor în sala colosului Bragadiru”. Banchetul a fost prezidat de primarul capitalei, care a deschis seria toasturilor, „urînd bună venire fraților din Țara Bîrsei”. Plin de entuziasm, primarul a spus că „în toți românii există o singură inimă și inima nu se despică...”

Dintre celelalte toasturi se remarcă cu deosebire cel rostit de scriitorul Delavrancea, care „a mulțumit d-lui primar pentru că l-a chemat în mijlocul fraților de dincolo”. E natural — a spus în continuare Delavrancea — ca românii „de aici să aibă dragoste pentru cei de dincolo. Iubirea aceasta e istorică, organică, căci existența celor de peste munți e legată de existența noastră și a noastră de a lor”.

Marți dimineața la orele 7, oaspeții din Țara Bîrsei au plecat cu trenul la Constanța, pentru a vizita orașul și portul. Romulus Dogariu, reporterul special al ziarului *Deșteptarea*, care a relatat despre drumul excursioniștilor de la București la Constanța și înapoi spre casă, se dovedește un fin observator al contrastelor sociale, un sever critic al acestor stări de lucruri. De la fereastra vagonului, în timp ce trenul gonia prin cîmpie spre Dobrogea, notează: „Voioși privim... defilarea pămîntului românesc. Prin fața noastră trec gări, ce gem de povăra zecilor și sutelor de mii de saci de grâu. Mormanele de porumb galben cu

aurul stau... răzlețe pe cîmp. Ce belșug! Ce bogăție! Și totuși cît de dureros îți lovește privirea cîte un cătun mic cu căscioare sărăcăcioase, acoperite cu stuf sau bordeie sub pămînt, iar alături de ele casa luxoasă a boierului. Da, căci ceasuri întregi aleargă trenul de la un capăt pînă la celălalt capăt al cîteunei moșii boierești. Tot belșugul acela de bucate, ce cu sudoare de sînge îl scot țărani aceia istoviți, adăpostiți în casele lor acoperite cu stuf și în bordeie, tot e al boierului și ei sărmanii sînt bucuroși dacă au atît cît să poată ieși din iarnă. Ce soartă nedreaptă! Colo în casele aceia luxoase lenecia și îmbuibarea, ici în bordeie munca și sărăcia! Și înbuinbarea, trec prin fața noastră gări potopite de saci cu bucate...”

La Cernavodă trenul oprește și excursioniștii coboară pentru a admira îndelung „cea mai grandioasă operă arhitectonică (de atunci), fala României, podul peste Dunăre”.

La Constanța s-au bucurat de aceeași caldă și frățească primire. Peonul este înțesat de lume. Se aud urale nesfîrșite. Muzica militară intonează *Deșteapta-te române*. O bucurie de nedescris strălucește pe fețele tuturor. Primarul orașului îi salută călduros pe oaspeți, iar protopopul Vasile Voina răspunde.

Sculptorul Alexandru Liuba

(1875—1906)

Anul acesta s-au împlinit, după cum știm, 100 de ani de la adormirea în Domnul a mitropolitului Andrei Șaguna. Acest eveniment ne aduce în atenție un sculptor de seamă din Banat, Alexandru Liuba, care, între alte lucrări ce vădesc măiestria sa, a executat și cei doi lei ce străjuiesc mormîntul mitropolitului Șaguna din Rășinari, precum și un bust al acestui ierarh, existent la reședința mitropolitană din Sibiu.

Născut în comuna Măidan — azi Brădișorul de Jos din județul Caraș-Severin, — la 10 septembrie 1875, ca fiu al renumitului învățător și scriitor folclorist Sofronie Liuba și al mamei sale Rachila, născută Bura din Broșteni, tînărul Alexandru a început studiile în satul natal. Terminînd clasele elementare, a urmat apoi la Oravița clasele a V-a și a VI-a la școala primară germană ca elev al aceluiși învățător Iosif Stara la care studiasse și tatăl său. După terminarea celor 6 clase elementare a urmat apoi 4 clase la școala civilă din aceeași localitate. Aici, tînărul Alexandru a avut fericitul prilej al urmărilor unor cursuri de lucru de mînit, ca proleg al gării lui artistice-sculptural. Tot aici a putut întreprinde și cioplirea diferitelor lucrări din piatră „din Agadici” sub îndrumarea profesorului său, cu care prilej lucrările iscusitului tînăr Alexandru întrevădeau viitorul său artistic.

Deși tatăl lui Alexandru dorea să-și vadă pe fiul său învățător, totuși în sufletul tînărului creștea dorul de a se face sculptor. Așa se explică faptul că și în timpul cît a studiat la Institutul pedagogic de la Caransebeș, Alexandru n-a încetat să se ocupe cu sculptura. Pentru această pasiune a sa, la insistențele lui Vichentie Babeș și Dr. Alexandru Mocsony, dascălul Sofronie Liuba și-a trimis pe talentatul său fiu Alexandru la Academia de arte frumoase din München, la preparandie prin anii 1895—1896.

Avînd teren prielnic pentru dezvoltarea talentului său înnașcut de sculptor, cu o bursă de 200 florini obținută prin Vichentie Babeș de la Dr. bănățean Alexandru Mocsony, la 15 iulie 1896, Alexandru obține deja primul certificat cu mențiunea „foarte sîrguincios și stăruitor”. După ce a urmat secția de sculptură de la „K. Kunstgewerbe Schule”, timp de trei ani a avut fericita ocazie de a se fi întîlnit cu însuși Suveranul Bavariei cu care s-a întreținut în timpul modelării unui bust și care, impresionat de talentul lui Alexandru, l-a luat sub protecția sa și l-a scutit și de taxe școlare și de prețul materialelor de lucru și în acest fel a putut să urmeze Academia de belle-arte din München timp de 6 ani cînd a avut ca profesor pe renumitul artist sculptor Rühmann. Tot aici a mai beneficiat și de anumite premii cîștigate la concursurile sale din ultimii 4 ani de studii pentru alte lucrări valoroase.

Reporterul *Deșteptării* notează în continuare starea sufletească de care erau cuprinși excursioniștii: „Aveam impresia că după multă rătăcire am ajuns la noi acasă și părinții cu dragoste ne așteaptă și cu pătimașe iubire ne strîng la sînul lor”. Se formează „un impozant cortegiu” și cu muzica militară în frunte traversează orașul. Clădirile sînt împodobite cu steaguri naționale, iar de la ferestre constanțenii îi aclamă furtunos.

După vizitarea orașului și portului, la ora 1 noaptea, excursioniștii au plecat înapoi prin București spre casă. Un ultim popas l-au făcut la Sinaia, bucurîndu-se și aici de aceeași primire.

La Predeal și-au luat un ultim rămas bun („călduroase îmbrățișări și strîngerii de mînă”) de la frații, care i-au petrecut „cu multă dragoste și iubire”. Au trecut vremelnica graniță, aducînd în Transilvania sentimente patriotice și mai fierbinți, gînduri de frățietate, de unire cu România și mai înaripate.

Bucuria acestor excursioniști a devenit generală, cînd vremelnica graniță de pe șirul Carpaților a dispărut pentru totdeauna în 1918.

Bucuria noastră a tuturor celor ce viețuim pe aceste plaiuri este deplină astăzi, cînd ne aflăm sub cupola aceleiași Patrii, libere și independente, cînd stările nedrepte de care vorbea ziaristul mai sus arătat nu mai există, poporul român fiind stăpîn pe avutul țării, pe munca sa.

Ioan Ciurea — Brașov

Alexandru Liuba a mai activat și în „Clubul studențimii române Patria” din München, iar dintre prietenii săi mai apropiați amintim pe G. Russu și pictorul Virgil Simonescu din Lugoj.

Întors în țară cu alese cunoștințe și aptitudini artistice, Liuba a început să modeleze seria frumoaselor sale lucrări sculpturale. Amintim primele sale opere: Busturile Generalului Traian Doda din Caransebeș, Vichentie Babeș, Alexandru Mocsony, Victor Babeș precum și bustul în marmură al unui profesor al său ș. a.

Impresionează și atrag admirația tuturor, lucrările sculptorului bănățean Alexandru Liuba amintite în introducerea subiectului de față: Cei doi lei în mărime naturală care decorează mauseleul mitropolitului Andrei Șaguna din Rășinari precum și bustul acestui mare mitropolit, păstrat la reședința mitropolitană din Sibiu.

Cei ce zăbovim, așadar, cîteva clipe la mauseleul mitropolitului Andrei Șaguna din Rășinari, să îndreptăm un gînd pios de recunoștință și sculptorului Alexandru Liuba, stins din viață în floarea tineretii cînd activitatea sa creatoare abia începuse.

Pr. Vart. Constantinescu

Gînduri creștine

— „Iubirea nu pizmuește” (1 Cor. 13, 4).

Păcatul pizmei, sau al invidiei, adică de supărare pentru fericirea sau succesul altuia, este o apucătură care tulbură mult viața omenirii și strică prietenii. El nu este un blestem care nu ar putea fi evitat, ci el provine exclusiv din lipsa de iubire către semen, din părerea de rău că altcineva, mai bun și mai instruit, se bucură de mai multă reușită și laudă.

Ca exemplu biblic al acestui păcat servește cazul vinderii lui Iosif de către frații săi, după ce voiseră să-l omoare chiar, pentru că era mai iubit de tatăl lor Iacov (Facere cap. 37).

Păcatul invidiei circulă și printre credincioși, precum se observă încă în Pildele lui Solomon că: „Tăria pizmei cine o va putea îndura?” (27, 4).

De aceea Mîntuitorul Iisus Hristos sublinia peste tot importanța, forța și necesitatea iubirii între semenii, spre a înlătura astfel toate aceste păcături și asemenea abateri de la simțirea sens Sf. Apostol Pavel făcea elogiul iubirii creștine în Epistola întâia către Corinteni.

Ca avertisment stă cuvîntul proverbial al Mîntuitorului: Ce nu doriți să vă facă oamenii, să nu faceți nici voi lor, căci „cine se va smeri pe sine, acela va fi înălțat” (Matei 23, 12).

Prof. M. Șesan

Slujind omului, slujim Domnului

Cînd doi dintre ucenicii Domnului Hristos au cerut de la Învățătorul lor să le dea să stea unul de-a dreapta și altul de-a stînga Lui, în Împărăția Sa, Mîntuitorul a folosit acest prilej pentru a atrage atenția ucenicilor Săi asupra faptului că locurile cele de cinste în Împărăția Cerurilor le au acei care se străduiesc mai mult în slujirea oamenilor. „Care dintre voi va vrea să fie mare — a zis Domnul Hristos — va fi slujitorul vostru și care va vrea să fie cel dintîi, va fi tuturor slugă. Căci Fiul Omului n-a venit ca să i se slujească, ci ca să slujească și să-și dea sufletul preț de răscumpărare pentru mulți” (Marcu 10, 43—45). Toți cei ce cunoaștem aceste cuvinte ale Mîntuitorului, știm că cu cît înaintează cineva în slujirea omului, cu atît este mai bun următor al Fiului lui Dumnezeu și, prin aceasta, este mai aproape de Cel ce a rînduit slujirea omului, ca mijloc de slujire a Domnului.

„Fiul Omului”, care „a venit ca să slujească și să-și dea sufletul preț de răscumpărare pentru mulți”, la Cina cea de Taină, cînd a spălat picioarele ucenicilor Săi (Ioan 13, 4 urm.), a arătat un chip al slujirii Sale. Din cele scrise de Sfîntul Evanghelist Ioan, cu privire la acest chip de slujire, înțelegem că Domnul Hristos a ținut să spele picioarele ucenicilor. Cît de mult a ținut Domnul la aceasta se poate vedea din cuvintele de lămurire adresate lui Simon Petru, care nu voia să-l lase pe Învățătorul său să-i spele picioarele. „Ceea ce fac eu, tu nu înțelegi acum — a zis Domnul către Petru — dar mai tîrziu vei înțelege” și „de nu te voi spăla, nu ai parte de mine” (Ioan 13, 7—8). Lămurirea deplină a slujirii Sale le-a dat-o Domnul Hristos ucenicilor Săi, cînd le-a zis: „Voi mă numiți pe mine Învățătorul și Domnul, și bine ziceți, că sînt. Deci, dacă eu, învățătorul și Domnul, v-am spălat vouă picioarele și voi sînteți datori să spălați picioarele unul altuia. Căci v-am dat vouă pildă, ca să faceți și voi, precum v-am făcut eu” (Ioan 13, 14—16).

Fără smerenia inimii nu este o adevărată slujire a omului și fără o adevărată slujire a omului nu este o adevărată urmare și slujire a Domnului. Iată înțelesul cuvintelor: „V-am dat vouă pildă ca să faceți și voi precum v-am făcut eu”.

O adevărată slujire a omului a arătat samarineanul milostiv, despre care a vorbit Domnul în una din pildele Sale (Luca 10, 30—35). Iată slujirea samarineanului: El a ajutat pe cel ce avea trebuință de ajutor, cu ceea ce avea la îndemînă. Ca să-i fie de folos celui în nevoie, samarineanul a dat ceva din averea sa, din comoditatea lui, din puterea pe care o avea. Samarineanul a ajutat „cu fapta”. Slujirea lui este o slujire „cu fapta”. Toată slujirea cu care samarineanul a slujit celui jefuit și rănit de tâlhari este o slujire izvorîtă din „milă”. O înțelegem aceasta de acolo că în pildă se spune despre el că „i s-a făcut milă”.

Pilda cu samarineanul milostiv nu este o învățătură teoretică, ci o învățătură îndrumătoare de suflet, o învățătură cu rostul de a fi împlinită de toți cei ce o cunosc. Și că acela care a avut milă de cel ce era în neputință a fost aproapele lui, ai datoria să faci și tu la fel: „Du-te de fă și tu asemenea”. Acestea sînt cuvintele cu care Domnul a încheiat pilda cu samarineanul milostiv, arătînd, prin aceste cuvinte, că pilda trebuie să fie urmată de toți cei care, ca învățătorul de lege, înțeleg însemnătatea ei.

Din Sfînta Evanghelie știm că samarineanului „i s-a făcut milă”, că el a fost „cel ce a avut milă”. Cînd Domnul Hristos a spus învățătorului de lege: „Du-te și fă și tu la fel” (ca samarineanul) a avut cu siguranță în vedere mai întîi și mai presus de toate această „milă”, această participare activă la durerea semenului, care a stat la temelia întregii slujiri a samarineanului.

Ca toate cuvintele vieții celei veșnice (Ioan 6, 68), și pilda cu samarineanul milostiv este o învățătură de credință. Toți cei ce credem în cuvîntul Domnului Hristos, toți cei ce cunoaștem pilda samarineanului, toți cei ce știm că samarineanul a avut milă, sîntem datori să ne silim să agonisim și noi în sufletul nostru milă, dragoste revărsată în fapte față de semenii noștri. Aceasta cu atît mai mult cu cît știm că Domnul ne poruncește și nouă să facem ca samarineanul, cel ce a avut milă, cînd ne zice fiecăruia: „Mergi de fă și tu la fel”.

De altfel noi, cei ce sîntem învățați de Domnul Hristos în dumnezeiasca Sa Evanghelie, știm des-

pre slujirea omului mult mai mult decît putea să știe samarineanul cel ce a avut milă și aleasă slujire. Noi știm anume că slujind omului, slujim Domnului, că slujba noastră, pe care o facem pentru cei ce au trebuință de ajutorul nostru, o primește Dumnezeu însuși. E destul să ne gîndim la cele ce ni se spun în Sfînta Evanghelie de la Matei, în legătură cu Judecata cea Mare, ca să ne încredințăm că slujirea noastră față de om o primește Mîntuitorul însuși. El este Acela care, adresîndu-se celor buni, pe care îi va avea de-a dreapta Sa, le va zice la Judecată: „Veniți binecuvîntații Tatălui meu, moșteniți Împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămînd am fost și mi-ați dat să mînc; însetat am fost și mi-ați dat să beau; străin am fost și m-ați adus la voi; gol am fost și m-ați îmbrăcat; bolnav am fost și m-ați căutat...” (Matei 25, 33—36). A mai dat Domnul și lămurirea: „Întrucît ați făcut unuia dintre acești frați prea mici ai mei, mie mi-ați făcut” (Matei 25, 40). Tot acolo se arată și că cei ce nu slujesc omului, care are trebuință de ajutorul lor, nu slujesc de fapt Domnului, care

primește slujirea ce se face pentru om. Aceasta o lămurește Mîntuitorul prin cuvintele: „Întrucît n-ați făcut unuia dintre aceștia prea mici, nici mie nu mi-ați făcut” (Matei 25, 45).

Privită în lumina dumnezeieștii Evanghelii, orice faptă de ajutorare, pe care o facem pentru semenii noștri, este o slujbă adusă lui Dumnezeu, care primește și răsplătește chiar și un pahar de apă, care se dă în numele Domnului Hristos (cf. Matei 10, 42).

Pentru ca buna noastră slujire, pe care o aducem Domnului, atunci cînd ne străduim să facem bine aproapelui nostru, să fie cu adevărat o slujbă adusă lui Dumnezeu, ea trebuie să fie făcută întru smerenie. Așa ne învață Domnul Hristos, prin cuvintele: „Cînd veți face toate cele poruncite vouă, ziceți: slugi netrebnice sîntem! Ce eram datori să facem am făcut” (Luca 17, 10).

Cu gîndul la Fiul Omului, care „a venit să slujească”, să ne întărim și noi în dorința și în străduința de a sluji oamenilor, bine știind că întru aceasta a arătat Domnul că îi slujim chiar Lui, că aceasta este calea desăvîrșirii noastre, cît și a zidirii unei lumi în care bucuria obștească să stăpînească cît mai deplin.

Ierod. T. Părăianu

Semnificația lumînărilor...

(Urmare din pag. 2)

este purtată înaintea Sf. Evanghelii însemnează lumina adusă de Mîntuitorul prin Sf. Evanghelie. Purtătorii luminilor însemnează proorocii V.T. care au prevestit pe Mesia.

La starea a treia a Catismei, de la Liturgia Darurilor mai înainte sfințite, ca și la Intrarea cea mare, înaintea preotului merge un purtător de lumină, însemnînd pe însuși Hristos care e prezent în Sf. Taină.

Tot la Liturgia Darurilor mai înainte sfințite, preotul întorcîndu-se către popor zice: „Lumina lui Hristos luminează tuturor”. Prin aceasta preotul reprezintă pe însuși Hristos, lumina lumii, care luminează pe tot omul care vine în lume.

Din miercurea înjumătățirii postului Sf. Paști, preotul se roagă cu ectenie și rugăciune specială, împreună cu credincioșii, „pentru frații care se găsesc pentru sfînta luminare și doresc să se scuture de întinăciunea păcatului” prin Sf. Botez. Este rugăciunea specială din vechime pentru catehumenii care se pregăteau pentru luminare, adică pentru botez.

Și azi, la rînduiala Botezului, se aprind lumînări în sfeșnice, fiindcă taina Botezului e taina lumînării, adică a trecerii celui care se botează din întunericul păcatului în calea virtuții și a luminii. Nașul ține o luminare aprinsă în mîini.

Lumînarea pe care o țin credincioșii la împărțirea în mîini simbolizează bucuria și cinstea pentru Sf. Trup și Sînge cu care se vor împărtași. Lumina lumînării trezește în noi sentimente de pocăință și umilință.

Luminile nașilor de la Cununie simbolizează curăția și nevinovăția mirilor și lumina harului ceresc care se pogoară peste miri prin Sf. Taină.

Cele șapte lumînări de la Sf. Maslu însemnează cele șapte daruri ale Sf. Duh.

Luminile pe care le purtăm în mîini în noaptea Învierii însemnează bucurii pentru lumina care s-a revărsat peste lumea întregă prin învierea lui Hristos. La sărbătorile mari cupola bisericilor este luminată de un policandru cu multe lumînări simbolizînd bolta cerului luminată de mulțimea stelelor.

Sf. Ioan Gură de Aur zice că pe cei adormiți îi ducem la locul lor de îngropare, cu lumînări aprinse, însemnînd prin aceasta că îi ducem în triumf, ca pe niște atleți la locul lor de încoronare, fiindcă lupta cea bună s-au luptat.

În bisericile noastre mai sînt și candelice care ard cu untdelemn. Untdelemnul simbolizează belșugul harului dumnezeiesc și darul vindecărilor.

Să ținem, așadar, cu toată tăria la practica Bisericii noastre care folosește lumini și candelice la cultul divin, fiindcă toate acestea ne-au rămas din timpul apostolic. Mai e și motivul că lumînările și candelicele sînt o podoabă a cultului nostru ortodox, iar semnificația lor este de a-l prefigura pe Hristos „lumina lumii”.

Al. Moisiu

† Preot-prof. Dr. Liviu Stan

(1910—1973)

În ziua de 3 aprilie 1973 a fost condus spre locul de veci venerabilul preot-profesor Liviu Stan. Prohodirea s-a săvîrșit în biserica Sf. Ecaterina din București de un sobor alcătuit din P. S. Episcop vicar patriarhal Dr. Antonie Plămădeală, rectorul Institutului Teologic din București, pr. prof. prorector M. Chialda, pr. prof. D. Stăniloae, pr. prof. V. Prelipceanu, pr. prof. Nicolae Neaga, pr. prof. E. Braniște, pr. prof. I. Rămureanu, pr. consilier C. Pîrvu, pr. Cristea de la biserica Albă și alții.

Au adus cuvînt de prețuire, P. S. Antonie, în numele Prea Fericitului Patriarh Justinian, P. C. prof. D. Stăniloae, în numele Institutului Teologic din București, P. C. prof. Nicolae Neaga, în numele profesorilor de la Institutul Teologic din Sibiu, părintele consilier patriarhal C. Pîrvu, în numele Cancelariei Sfîntului Sinod și a doctoranzilor, preot Cristea în numele credincioșilor de la biserica Albă și dl. prof. Hurdubețiu, în numele colegilor de la liceul din Lugoj.

În aceeași zi, 3 aprilie 1973, cortegiul a pornit spre Lugoj, unde a fost înmormîntat. Trista solemnitate a fost onorată de prezența I. P. S. Sale Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului. Din Sibiu a participat P. S. Episcop-vicar Dr. Visarion Aștileanu, care a adus cuvînt de prețuire regretatului prof. L. Stan. A mai participat pr. prof. Cornel Sîrbu, de la Institutul Teologic din Sibiu, elevii Seminarului Teologic din Caransebeș, în frunte cu un profesor, iar preotul romano-catolic din Lugoj a vorbit despre contribuția profesorului L. Stan la relația dintre Biserici.

Profesorul Liviu Stan a fost un om de mare prestigiu. A ilustrat vreme de 10 ani (1937—1948) catedra de drept bisericesc de la Institutul Teologic din Sibiu. Din 1948 trece profesor la Institutul Teologic din București, unde a funcționat pînă în toamna anului 1972, cînd pentru motive de boală s-a pensionat.

Profesorul L. Stan a fost îndrumat spre studii la Atena, Varșovia, Roma, Berlin de către mitropolitul Nicolae Bălan, pentru a fi apoi aplicat ca profesor la Institutul Teologic din Sibiu. Aici își tipărește cele mai masive lucrări ale sale, dintre care menționăm: Mirenii în Biserică, 1939, O novelă necunoscută a împăratului Andronic al II-lea, 1939; Episcopia Timișorii, 1940; Rasă și religie, 1942; Antologia iuris, 1943; Dreptul în gîndirea românească, 1943; Sfinții români, 1945; Statutul Bisericii Ortodoxe Române, 1948 ș. a.

Profesor cu calități de o înaltă erudiție a pătruns adînc în tainele dreptului bisericesc. A semănat cu dărnicie studii, articole și recenzii în paginile revistelor și a ridicat pe multe căi prestigiul Bisericii pe care a slujit-o. Este bine cunoscut peste hotare pentru activitatea sa ecumenistă. Facultatea de Teologie de la Universitatea din Salonic l-a promovat „doctor honoris causa” și erau în perspectivă și alte distincții de natura aceasta.

Dumnezeu să-i facă parte de bucuria aleșilor Săi!

N. N.